

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

โครงการ “จัดประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (พะเยาวิจัยครั้งที่ 3)”

บทคัดย่อ

โครงการ “จัดประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (พะเยาวิจัยครั้งที่ 3)” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนและถอดการเรียนรู้การจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดพะเยาเป็นฐาน ตลอดจนติดตาม นำเสนอ ประชาสัมพันธ์และสร้างบทเรียนรูปแบบการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ให้กับเครือข่ายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ โดยจัดเป็นการจัดกิจกรรมปลายน้ำในการแลกเปลี่ยนและถอดความรู้ของการพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดพะเยา อันเกิดขึ้นจากการร่วมทุนและการทำงานร่วมกันของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยพะเยา (มพ.) ได้เริ่มการทำงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นการพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดพะเยาทั้งระบบ รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นการจัดปาฐกถาพิเศษ การนำเสนอผลงานวิจัย การลงพื้นที่และการประชุมเพื่อถอดความรู้โดยมีเครือข่ายเข้าร่วมจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ผลการจัดการประชุมพบว่าสามารถถอดความรู้ของการพัฒนางานวิจัยของมหาวิทยาลัยพะเยาและงานวิจัยของ สกว. ในจังหวัดพะเยาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง มพ. ในปี พ.ศ. 2553 และการดำเนินงานในการร่วมทุนสามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า 1) สามารถพัฒนาระบบและกลไกการหนุนเสริมงานวิจัย ABC จังหวัดพะเยาเป็นศูนย์เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์ (ABCreative Center) ซึ่งในปัจจุบัน มพ. ได้ยกระดับจากการดำเนินงานแบบ Project base เป็นหน่วยงานระดับกองภายใต้โครงสร้างปกติของ มพ. 2) ในระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557 สามารถพัฒนาโครงการวิจัย ABC จังหวัดพะเยาทั้งหมด 47 โครงการ มีนักวิจัยในโครงการกว่า 220 คน โดยในรายละเอียดทั้งหมดอยู่ในการถอดความรู้ในเล่ม “พะเยา 2557” สาระสำคัญที่เกิดจากการประชุมและการเสวนาพบว่า แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคมเป็นกระแสหลักของอุดมศึกษาทั่วโลก โดยมีการขับเคลื่อนทั้งในรูปแบบของแต่ละมหาวิทยาลัย และรูปแบบของเครือข่าย อาทิเช่น Asia Engage โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การระดมทุน การสร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยมีการดำเนินงานที่ค่อนข้างเข้มข้นหากแต่ส่วนมากเป็นการดำเนินการเป็นปัจเจกแต่ละองค์กร จึงได้เกิดความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดเครือข่ายมหาวิทยาลัยรับใช้สังคมของประเทศไทยโดยมูลนิธิคลังสมองของชาติ ที่ได้ทำไปแล้วคือผลักดันให้เกิดตำแหน่งวิชาการรับใช้สังคม ต่อไปคือการพัฒนาเครือข่ายเพื่อดำเนินงานอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่การสร้างเครือข่าย การพัฒนาคุณภาพวิชาการ การพัฒนาผู้ทรงคุณวุฒิ และอื่น ๆ ส่วนการถอดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยพะเยานั้น พบว่า มหาวิทยาลัยมีความพยายามที่จะผลักดัน ขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยเพื่อตอบสนองต่อการก่อตั้งเพื่อชุมชนและพื้นที่อย่างเต็มระบบ ตั้งแต่ การวางนโยบายและยุทธศาสตร์ 1 คณะ 1 อำเภอ การจัดสรรทรัพยากรทั้งงบประมาณและบุคลากร การสนับสนุนและร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการทำงานที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในโครงการร่วมทุนกับ สกว. ซึ่งพบว่าสามารถทำงานควบคู่ไปกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของ มพ. จนทำให้สามารถพัฒนาโครงการวิจัยและนักวิจัยได้อย่างก้าวกระโดดในเวลาเพียง 2 ปี การถอดการเรียนรู้ในการประชุมครั้งนี้ 1) มหาวิทยาลัยรับใช้สังคมเป็นกระแสของการทำงานด้านวิชาการ อันเป็นผลมาจากการตั้งคำถามของสังคมต่อการก่อตั้งของมหาวิทยาลัยว่ามีประโยชน์อะไรกับสังคมนอกเหนือจากการเรียนการสอน 2) การพัฒนาองค์กรวิชาการรับใช้สังคมต้องมีความจริงใจและทุ่มเทตั้งแต่ ผู้บริหารระดับสูงที่ต้องมีวิสัยทัศน์และเอาจริงเอาจังในการทำงานพร้อมทั้งมีนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่เกื้อหนุนในการทำงาน ต้องมีการจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการตั้งรางวัลและเชิดชูเกียรติ สุดท้ายคือการนำผลการดำเนินงานมาถอดการเรียนรู้และจัดการทำงานในรอบต่อไป 3) การพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ ถือเป็นกระแสหลักในการเสริมมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม โดยการทำงานต้องมีการจัดตั้งองค์กรและทีมงาน สนับสนุนงบประมาณ วิเคราะห์

ศักยภาพสถานการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้และพัฒนานักวิจัยและโครงการวิจัยให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร และต้องมีการพัฒนาระบบและนักจัดการงานวิจัยในระดับคณะซึ่งถือเป็นองค์กรระดับย่อยที่เป็นกุญแจสำคัญ ทั้งหมดอยู่ในเงื่อนไขที่ว่า มหาวิทยาลัยต้องมีผู้บริหารระดับสูงที่มีวิสัยทัศน์และเอาจริง ต้องเป็นองค์กรที่ยังสามารถปรับโครงสร้าง ระบบและระเบียบบางอย่างได้ ต้องมีนักจัดการงานวิจัยที่ทำงานเต็มเวลาในการรับช่วงงานต่อจากผู้บริหาร และที่สำคัญที่สุดคือต้องมีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนที่มีบทบาทในการพัฒนางานวิจัยเข้ามาช่วยทั้งระบบ

คำสำคัญ มหาวิทยาลัยรับใช้สังคม งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ การประชุมวิชาการ

ABSTRACT

The project “Organizing a National Conference--Socially-engaged University (the 3rd Phayao Research and Conference)” aimed at being an exchanging and synthesis arena of the area-based research, of which the area-based research in Phayao province was the starting point. Our purposes also include following up, presenting, publicizing and establishing a learning package of the area-based research for our network both local and international, all of which were downstream activities for exchanging and synthesis the knowledge of the area-based research’s development in Phayao province, which is the venture capital and collaboration between The Thailand Research Fund (TRF) and The University of Phayao (UP). The collaboration work has established since 2012. The past projects were the holistic development of the area-based research in Phayao province. The knowledge synthesis includes speech, research presentation, fieldtrips and the lesson learned. There were network from Walailak University, Prince of Songkla University, Ubon Ratchathani University, Lampang Rajabhat University, and Uttaradit Rajabhat University took part in the meeting. The results of the conference revealed that we were able to synthesize the lesson learned of the development of the research in Phayao province of both UP and TRF since the establishment of the University in 2010. As for the performance resulted from the venture fund operation are as follows: 1) it is able to enhance both the system and supportive mechanism of ABC research in Phayao province to be ABCreative Center, which has been promoted by the university to change a status from project base to a division under the regular university’s administrative structure; 2) Between 2012 and 2014, the 47 area-based projects were developed, including more than 220 researchers, of which the details are provided in the synthesis of the lesson learned in “Phayao 2014”. The main concepts drawn from the conference suggested the developmental trend of socially-engaged universities as a mainstream for the global higher education, at which the implementation would be either each university’s preference or network such as Asia Engage, whose operation has been done systematically, including fund raising, networking, and knowledge exchanging. As for Thailand, there have been the intense operation, yet mainly individually. Hence, an attempt to establish the national socially-engaged university network organized by the National Think Tanks Foundation. What has been done consists of the establishment of socially-engaged academic. Next, the development of network to reach the full-operation scale, including networking, academic quality development, the expert development and so

on, will be in practice. As for the lesson learned of the University of Phayao, the university has tried to gear up the university in order to meet its philosophy concerning the full-scale serving community and area. This can be begun with announcing the policy and strategy relating to 1 School 1 District, resource management both in budget and human resources, support for and cooperative with private sections, which, obviously, the collaborative work with TRF. It is agreed that TRF works so well with the policy and strategy of UP that the development of research projects and researchers can be done in leaps and bounds within the course of 2 years. Lesson learned are as follows:

1) Socially-engaged university is a trend in academic performance, which is a result of the question raised by society concerning the establishment of the university to what extent it serves community, apart from teaching.

2) The development of academic institutes in serving society relates to integrity and dedication. The chief executive must have vision and earnestness as well as having policies that support working. There should be budget allocation as well as human resources allocation in order to work most effectively. In addition, there should be awards. Lastly, the performance should be synthesized and managed the work in the next round.

3) The research development to develop the area is a social mainstream supporting socially-engaged university. The organizations and the working team must be set up; the budget should be allocated to the unit; the university's current potential analysis must be carried out; the organizing of the activities for enhancing the knowledge and development of the researchers must be fitted with the context of the institutes. Also, development of the system and the research managerial personnel in the Schools, which are considered the keys to success, must be implemented. These are dependent on following conditions. The chief executive must have broad vision and be determine. The organization should be flexible. As for the research affairs, there should be the full time research manager who will be in charge of taking care of research affairs passed by the chief executive. All in all, there should be the experienced external organizations that will support the development of research holistically.

Key words: socially-engaged university, area-based research, academic conference

บทนำ

งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ เป็นงานวิจัยรูปแบบใหม่ที่พัฒนาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เมื่อปี พ.ศ. 2550 เพื่อตอบโจทย์การแก้ปัญหาของพื้นที่ภายใต้ชื่อ ABC: Area-Based Collaborative Research โดยเน้นการสร้างให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือของภาคีพัฒนาต่างๆในพื้นที่และการใช้ข้อมูลความรู้จากงานวิจัยเป็นเครื่องมือชี้นำทางการพัฒนาของพื้นที่ หน่วยของพื้นที่คือ “จังหวัด” โดย สกว. ได้พัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยหลายรูปแบบกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ในปี พ.ศ.2553 สกว.ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เนื่องจากเล็งเห็นว่ามหาวิทยาลัยเป็นกลไกการพัฒนาที่มีภารกิจหลักในด้านของการสร้างสรรค์ความรู้อยู่แล้ว อีกทั้งมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลน้อย ทำให้มหาวิทยาลัยมีภาวะ “เสถียร” พอที่จะทำให้กระบวนการสะสมความรู้ตกผลึกเกิดเป็นปัญญาเพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้ หากเราสามารถร่วมกันหนุนเสริมให้มหาวิทยาลัยมีระบบบริหารจัดการการวิจัยที่แข็งแกร่ง มีระบบข้อมูลและองค์ความรู้ที่สามารถตอบโจทย์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน มหาวิทยาลัยจะสามารถเป็นที่พึ่งด้านสติปัญญาให้กับภาคีพัฒนาในจังหวัดได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ สกว.จึงได้เริ่มทดลองการทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย 7 แห่ง เพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานในบริบทที่หลากหลายโดยอาศัยกลไกของสถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อน โดยมีมหาวิทยาลัยพะเยา (มพ.) เป็นหนึ่งในสถาบันเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนา Capacity Building ด้านงานวิจัยและพัฒนาทั้งระบบให้กับมหาวิทยาลัย

สกว.และมหาวิทยาลัยพะเยา ได้จัดทำบันทึกความร่วมมือระยะแรก 3 ปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557 โดยมีความมุ่งหมายร่วมกัน 3 ประการ

1. เพื่อพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ในสายวิชาชีพสังคมและการพัฒนาพื้นที่จังหวัดของมหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อสร้างความรู้และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดพะเยา
3. เพื่อสร้างนักจัดการการวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีทักษะในการพัฒนาโจทย์วิจัย ควบคุมคุณภาพงานวิจัยและการทำงานของนักวิจัยให้สามารถเดินควบคู่และตอบสนองโจทย์ความต้องการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้

มีการสนับสนุนงบประมาณร่วมกันสัดส่วน 1 : 1 ปีละไม่เกิน 1 ล้านบาท รวมฝ่ายละ 3 ล้านบาท โดยมหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการ “เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์” และมอบหมายบุคคลคือ ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา สังกัด คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นหัวหน้าคณะบริหารโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือ และมีกองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นหน่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร โดยผลงานที่สะท้อนความก้าวหน้าใน 2 ปีแรกของการทำงาน 3 ด้าน คือ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ของกลไกพัฒนาพื้นที่ทั้งที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่และส่วนที่เป็นกลไกความรู้และเครือข่ายที่เป็นทุนเดิมของมหาวิทยาลัยร่วมกับจังหวัดในกลุ่มงานด้านเกษตร โดยร่วมกับหน่วยงานจังหวัดในการพัฒนาแผนแม่บทข้าวอินทรีย์จังหวัดพะเยา และการทำงานร่วมกับจังหวัด

ผ่านงานยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทยภายใต้โครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC ในการเชื่อมโยงแผนงานของมหาวิทยาลัยในโครงการ 1 คณะ 1 โมเดล ที่ผลักดันให้คณาจารย์ในคณะต่างๆลงพื้นที่ในการบริการวิชาการ การเชื่อมโยงการเรียนการสอนในพื้นที่ตำบลเป้าหมายของจังหวัดโดยใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัย

2) การกำหนดกรอบการทำงานและพัฒนาโจทย์วิจัย สกว.ร่วมกับมหาวิทยาลัยได้หารือในกรอบการทำงานในแต่ละปี เกณฑ์งบประมาณ ตลอดจนการเลือกประเด็นที่สามารถทำได้งานและสร้างการรับรู้ของงานวิชาการกับภาคีพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม และได้จัดกระบวนการพัฒนารอบและโจทย์วิจัยในแต่ละปี และการจัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ ติดตามสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผลงานโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผลักดันให้มีการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการประจำปีของมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2556 เพื่อวางรากฐานงานวิจัยเชิงพื้นที่ทั้งในจังหวัดพะเยาและสร้างเครือข่ายนักวิจัยที่สนใจงานวิชาการรับใช้สังคม/พื้นที่ งานวิจัยเชิงพื้นที่ในระดับประเทศ

3) ด้านการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยพบว่า ได้มีการดำเนินงาน (1) การประมวลและวิเคราะห์ภาพรวมงบประมาณวิจัย แหล่งงบประมาณ การกระจายตัวของทุนวิจัยจำแนกตามคณะของมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550-2554 และจัดทำเป็นข้อมูลขั้นต้นเสนอต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการวางแผนและวางระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย (2) การจัด Forum พบปะผู้บริหารคณบดี นักวิจัย ทั้งระดับภาพรวม และจัด forum ABC เยี่ยมคณะเพื่อแนะนำการทำงานของหน่วยจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์ และแลกเปลี่ยนมุมมองการทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สนใจระดับคณะและวิทยาลัย ทำให้โครงการฯได้ข้อมูลศักยภาพ ข้อจำกัด ช่องทางในการพัฒนาระบบสนับสนุนงานวิจัย และโครงการฯ ได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ทั้งรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ และผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารคณะ มีข้อมูลสถานการณ์การวิจัยของมหาวิทยาลัยและใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงระบบจัดการของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลักดันให้เกิดการแก้ไขระเบียบการใช้เงินกรณีการร่วมทุนกับหน่วยงานภายนอก การกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ขอรับทุนและกรอบวงเงิน/ระยะเวลาของโครงการ การจัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการและผลงานวิจัยตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมแลกเปลี่ยนกับนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเชื่อมโยงโครงการที่เป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับการทำงานโครงการภายใต้ปณิธาน “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” ของมหาวิทยาลัย อาทิ โครงการ 1 คณะ 1 โมเดล มาพัฒนาต่อเนื่องเป็นการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคณะในการพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการในปี พ.ศ.2557 รวมถึงการสร้างฐานการทำงานเพื่อตอบโจทย์ยุทธศาสตร์สำคัญของพื้นที่เรื่อง การพัฒนากว๊านพะเยา โดยมีการสนับสนุนจาก สกว. ทั้งด้านงบประมาณและการสนับสนุนวิชาการร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยาอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ. 2555-2556) วงเงินงบประมาณ 10.3 ล้านบาท มีผลงานดังนี้

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ	จำนวนโครงการ/นักวิจัยที่เข้าร่วม
1	การพัฒนา นักวิจัยรุ่นใหม่สายรับใช้สังคมและการพัฒนาพื้นที่จังหวัด	22 โครงการ นักวิจัย 110 คน
2	การพัฒนาและสร้างเครือข่ายวิจัยเพื่อตอบสนองโจทย์ยุทธศาสตร์จังหวัด เรื่องการพัฒนาควีนพะเยา	1 โครงการ นักวิจัย 10 คน
3	การสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคณะในการพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการ (โครงการพัฒนาคณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการ)	12 โครงการ นักวิจัย 60 คน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยาในรอบ 2 ปี (พ.ศ.2555-2556) เกิดการถอดบทเรียนและเกิดการเรียนรู้แก่เครือข่ายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ในวันที่ 23-24 มกราคม 2557 นี้ ทาง สกว.ร่วมกับ มพ. จึงได้จัดงานประชุมวิชาการระดับชาติ “พะเยาวิจัยครั้งที่ 3” ในหัวข้อ “มหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคม” โดยมีการปาฐกถาพิเศษและการเสวนา การประชุมเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยในห้องย่อย และนำเสนอรูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยใช้ฐานความรู้ของการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยา การแสดงนิทรรศการนำเสนอกรณีตัวอย่างงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคมของเครือข่ายงานวิจัยภาคเหนือตอนบนได้แก่ เครือข่ายภาคเหนือตอนบน เครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง ลำปาง อุดรดิตถ์ และพะเยา และมีการลงพื้นที่เยี่ยมชมพื้นที่งานวิจัย การคุ้มครองสิทธิชาวไทยลื้อจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว.โครงการพัฒนาคณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการ ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ สกว.และ มพ. ร่วมทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในระดับคณะให้ทำวิจัยเชิงพื้นที่จากนโยบาย 1 คณะ 1 อำเภอ ของมหาวิทยาลัยพะเยาและจะมีการประชุมเครือข่ายการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของ สกว. เพื่อถอดบทเรียนและหาแนวทางความร่วมมือเชิงสถาบันในระยะต่อไป ทั้งหมดเพื่อให้งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นที่แพร่หลายและรับรู้ของสังคมทั้งส่วนรวมและสังคมนักวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามและนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยา
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนและถอดการเรียนรู้การจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยใช้ งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดพะเยาเป็นฐาน
3. เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างบทเรียนรูปแบบการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ให้กับเครือข่ายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

วิธีการดำเนินงาน

รูปแบบกิจกรรม

1. การประชุมวิชาการระดับชาติ มีการปาฐกถาพิเศษและการเสวนา การประชุมเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยในห้องย่อย โดยสรุปเป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้จากบทเรียนความสำเร็จ การกำหนดโจทย์วิจัยเพื่อการแก้ปัญหา และนำเสนอรูปธรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยใช้ฐานความรู้ของการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยา
2. การแสดงนิทรรศการ นำเสนอกรณีตัวอย่างงานวิจัยเพื่อรับใช้สังคมของเครือข่ายงานวิจัยภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เครือข่ายภาคเหนือตอนบน เครือข่ายภาคเหนือตอนล่าง ลำปาง อุตรดิตถ์ และพะเยา
3. การลงพื้นที่เยี่ยมชมพื้นที่งานวิจัย การ**คຸ້ມຄອງສິດທິໄທລື່ອຈັງຫວັດພະເຍາ** ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. โครงการวิจัย พัฒนาคณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ สกว. และ มพ. ร่วมทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในระดับคณะให้ทำวิจัยเชิงพื้นที่จากนโยบาย 1 คณะ 1 อำเภอของมหาวิทยาลัยพะเยา
4. การประชุมเครือข่ายการจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ของ สกว. เพื่อถอดบทเรียนรู้และหาแนวทางความร่วมมือเชิงสถาบันในระยะต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย 250 คน

1. หน่วยงานในพื้นที่ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่
2. หน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยและหน่วยงานเครือข่าย สกว. เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศและสื่อมวลชน เป็นต้น

สถานที่ดำเนินการ

มหาวิทยาลัยพะเยาและพื้นที่จังหวัดพะเยา (ดังกล่าวหนดการแนบท้าย)

หน่วยงานร่วมจัด

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
มหาวิทยาลัยพะเยา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เอกสารประมวลงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดพะเยา เรื่อง “พะเยา 2557”
2. เอกสารสรุปผลการดำเนินงานจากข้อเสนอเชิงวิชาการจากการประชุมทั้งห้องใหญ่และห้องย่อยเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดพะเยา
3. ส่วนวิชาการ ราชการ ภาคธุรกิจ ตลอดจนองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและสามารถเลือกใช้ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละภาคส่วน

4. เครือข่ายงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเวทีแห่งการเรียนรู้จากการจัดการงานวิจัย และได้ข้อเสนอเชิงหลักการในการสนับสนุนทุนวิจัยระดับสถาบัน

กำหนดการ
การประชุมทางวิชาการพะเยาวิจัย 2557
วันที่ 23 - 24 มกราคม 2557
ณ อาคารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา อ.เมือง จ.พะเยา

วันพฤหัสบดีที่ 23 มกราคม 2557

07.30 – 09.00น.	ลงทะเบียน
09.00 – 09.15 น.	กล่าวเปิดงาน ศาสตราจารย์เกียรติคุณ คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ นายกสภามหาวิทยาลัยพะเยา กล่าวต้อนรับและกล่าวรายงาน โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.มนทล สงวนเสริมศรี อธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา
09.15 – 09.30น.	พิธีมอบรางวัลโครงการ 1 คณะ 1 โมเดล
09.30 – 10.30น.	ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “โจทย์ของศตวรรษที่ 21 กับบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่” โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช
10.30 – 11.50 น.	เสวนาเรื่อง “การปรับบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคมและพื้นที่” ภาพรวมทิศทางการปรับบทบาทและระบบของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคมในประเทศไทย โดย ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ผู้อำนวยการสถาบันคลังสมองแห่งชาติ Transforming Higher Education through Community and Industry Engagement Institutionally and Regionally โดย Prof. Dato' Dr. Saran Kaur Gill Deputy Vice Chancellor (Industry & Community Partnerships) & Executive Director of AsiaEngage (ATNEU, AUN-USR&S and AYVP) การปรับระบบบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้พื้นที่ : กรณีมหาวิทยาลัยพะเยา โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์ วัฒนาร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ ดร. กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาพื้นที่ แบบสร้างสรรค์ ดำเนินรายการโดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ด้านยุทธศาสตร์วิจัยเชิงพื้นที่
11.50 – 12.00 น.	พิธีมอบของที่ระลึกเครือข่ายความร่วมมืองานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ สกว.
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 3	
สถานที่	
13.00 – 14.30 น.	■ การนำเสนอโปสเตอร์โครงการ “เพาะพันธุ์ปัญญา” จังหวัดพะเยา ห้อง ICT 1108 ■ การนำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัดพะเยา อาคารเทคโนโลยีสารสนเทศ ■ การนำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ เครือข่ายภาคเหนือ ได้แก่ และการสื่อสาร เครือข่ายภาคเหนือบน เครือข่ายภาคเหนือล่าง อุตสาหกรรมและลำปาง

งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 3		สถานที่
14.30 - 16.30 น.	การนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการวิจัย “พัฒนาคณะเพื่อพัฒนาพื้นที่” ร่วมแลกเปลี่ยน โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง Prof. Dato' Dr. Saran Kaur Gill Deputy Vice Chancellor ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ	ห้อง ICT 1108 อาคารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
17.00 – 20.00 น.	งานเลี้ยงรับรอง (Welcome night)	หอประชุมพญาเงาะเมือง
วันศุกร์ที่ 24มกราคม 2557		
วิจัยในพื้นที่(ABC)		สถานที่
08.30 น.	ออกเดินทาง	วัดท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน
09.30 – 11.00 น.	ลงพื้นที่เยี่ยมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เด่นจังหวัดพะเยา การคุ้มครองสิทธิไทยลื้อจังหวัดพะเยา นำเสนอโดย ดร.ไพรัช ธีระชัยมหิทธิ คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อ.วิฑูรย์ ตฤณคำ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย คณะนิติศาสตร์ ร่วมแลกเปลี่ยนโดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง Prof. Dato' Dr. Saran Kaur Gill Deputy Vice Chancellor ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ	จ.พะเยา
11.00 - 13.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน ออกเดินทางไปยังโรงแรมเวียงอินท์ จังหวัดเชียงราย	
14.30 – 16.30 น.	ประชุมผู้ประสานงาน ABC สกว. : - Reflection การร่วมงานพะเยาวิจัย - ทหารือแนวทางการสนับสนุนเชิงสถาบัน (Institutional Grant) เพื่อการพัฒนากระบวนการจัดการวิจัยเพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่และงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่	โรงแรมเวียงอินท์ จ.เชียงราย
16.30 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	

หมายเหตุ กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ผลการดำเนินงาน

1. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนทั้งสิ้น 246 คน ประกอบด้วย

ลำดับ	ประเภท	จำนวน (คน)
1	ผู้บริหาร (อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี และ คณบดี)	13
2	ผู้ทรงคุณวุฒิ	5
3	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	10
4	เครือข่ายสำนักประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่	81
5	มหาวิทยาลัยพะเยา (อาจารย์ นักวิจัย และนิสิต)	87
6	ชุมชน (บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา)	50
รวมทั้งสิ้น		246

2. ผลการดำเนินงาน

การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (พะเยาวิจัครั้งที่ 3) ระหว่างวันที่ 23 – 24 มกราคม 2557 ณ อาคารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้ร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมในครั้งนี้ และได้เชิญเครือข่ายสำนักประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เข้าร่วมการประชุมด้วยนั้น สามารถสรุปการประชุมได้ดังนี้

1) การปาฐกถาพิเศษ

มหาวิทยาลัยพะเยาในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการระดมองค์ความรู้เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนทั้งเชิงประเด็นและพื้นที่ โดยหวังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในการสร้างกลไกให้นำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงได้จัดประชุมทางวิชาการพะเยาวิจั 2557 ประกอบด้วย

1. การประชุมวิชาการระดับชาติ งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 3 “มหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคม”
2. การประชุมระดับชาติ “พะเยาวิจั ครั้งที่ 3”
3. The 2 nd International Conference...Symposium on “Business Opportunities in Health Research on Herbs”

เพื่อเป็นเวทีให้กับคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากร นิสิต นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ได้ร่วมเรียนรู้ประสบการณ์พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สาธารณะ และเป็นการกระตุ้นให้นักวิจัยผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ

เพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับ ปณิธานมหาวิทยาลัยพะเยาที่ว่า “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” ต่อไป

โดยการจัดงานการประชุมวิชาการระดับชาติ งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ครั้งที่ 3 “มหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคม” จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 23-24 มกราคม 2557 โดยการจัดงานในครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช ให้เกียรติปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “โจทย์ของศตวรรษที่ 21 กับบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่” และมีการเสวนาเรื่อง “การปรับบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคมและพื้นที่” โดยได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ผู้อำนวยการสถาบันคลังสมองแห่งชาติ ร่วมเสวนาในหัวข้อ “ภาพรวมทิศทางการปรับบทบาทและระบบของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคมในประเทศไทย” Prof. Dato' Dr. Saran Kaur Gill | Deputy Vice Chancellor Industry & Community Partnerships) & Executive Director of AsiaEngage (ATNEU, AUN-USR&S and AYVP) ร่วมเสวนาในหัวข้อ “Transforming Higher Education through Community and Industry Engagement Institutionally and Regionally” ดร. กิตติ สัจจาวัฒนา ผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาพื้นที่แบบสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยพะเยา ร่วมเสวนาในหัวข้อ “การปรับระบบบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้พื้นที่ : กรณีมหาวิทยาลัยพะเยา” และดำเนินรายการโดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ด้านยุทธศาสตร์วิจัยเชิงพื้นที่

2) การนำเสนอความก้าวหน้าโครงการพัฒนาคณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการ

โครงการ “พัฒนาคณะเพื่อพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการ” ได้มีการร่วมสนับสนุนทุนวิจัยระหว่าง มหาวิทยาลัยพะเยาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมีระยะเวลา 1 ปี (งบประมาณปี พ.ศ. 2557) โดยมีคณะ/วิทยาลัยที่ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย จำนวน 12 โครงการ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม คณะพยาบาลศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งแต่ละคณะจะทำการวิจัยในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันไปในแต่ละแห่งของจังหวัดพะเยา จากผลการดำเนินการในช่วง 3 เดือนแรก ทำให้เห็นฐานความคิดของการพัฒนาโจทย์วิจัยว่ามาจากไหน มีพัฒนาการอย่างไร รวมทั้งเห็นรูปแบบการทำงานร่วมกันของกลุ่มต่างๆ แม้โจทย์วิจัยที่เกิดขึ้นอาจไม่ได้เกิดจากในพื้นที่ทั้งหมด แต่ได้สะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่แต่ละคณะได้ทำศึกษานั้นมีประโยชน์กับพื้นที่จริงๆ นับเป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานวิจัยที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

โดยงานวิจัยเชิงพื้นที่ในแต่ละคณะ/วิทยาลัย ได้ริเริ่มทำในพื้นที่แต่ละแห่งของจังหวัดพะเยามีด้วยกันหลายเรื่อง เช่น คณะวิทยาศาสตร์ โครงการวิจัยเรื่อง “วิทยาศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลจุน จังหวัดพะเยา” โดยมีคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย และขับเคลื่อนโครงการวิจัยโดย ดร.สิทธิศักดิ์ ปิ่นมณฑลกุล รองคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยโจทย์การวิจัยมาจากปัญหาทรัพยากรในพื้นที่ในเรื่องการแย่งน้ำเพื่อใช้ในการทำมาหากิน ปัญหาการไม่มีระบบเปิด-ปิดประตูน้ำที่ดี ไม่มีการคาดการณ์ถึงปริมาณน้ำว่าจะเพียงพอต่อการทำนาในอนาคต และขาดการมีส่วนร่วมต่างคนต่างตัดสินใจจนนำไปสู่ความขัดแย้ง เหล่านี้ นับเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน งานวิจัยได้ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหาการจัดการ

ด้วยคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน ได้แก่ เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณทำการศึกษาถึงปริมาณของน้ำที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์คำนวณ และเชิงคุณภาพทำการศึกษาผลกระทบต่อความเป็นอยู่ สุขภาวะ และการเพาะปลูกของคนในชุมชน ขณะนี้งานวิจัยดำเนินไปถึงขั้นหลังจากได้แผนที่การใช้น้ำใน อ.จุน แล้ว ทีมวิจัยได้ร่วมกับทาง อบต.จุน ซึ่งอยู่ระหว่างจัดตั้งคณะกรรมการแหล่งน้ำ โดยเน้นตัวแทนที่เป็นคนในชุมชนพื้นที่ที่น้ำไหลผ่าน ซึ่งในการดำเนินของคณะกรรมการชุดดังกล่าวจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ทีมวิจัยจึงมองถึงการต่อยอดงานวิจัยในอนาคตที่จะพัฒนาแหล่งน้ำใน อ.จุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดทุนหมุนเวียนใช้จ่าย และเพิ่มรายได้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่งไปพร้อมกัน”

วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดงานวิชาการรับใช้สังคม โดยการเรียนรู้ผ่านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบการใช้วัสดุเศษเหลือทางการเกษตรในชุมชนบ้านโซ้” โดยมีคณบดีวิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย และขับเคลื่อนโครงการวิจัยโดย ดร.สุลักษณ์ สุมิตสวรรค์ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้อธิบายว่า “ชีวมวลบ้านโซ้โมเดล เป็นการศึกษาวิจัยในพื้นที่ อ.เมือง จ.พะเยา ภายใต้แนวคิดที่ว่า ชุมชนเข้มแข็งด้วยระบบนิเวศห่วงโซ่อาหาร พลังงานธรรมชาติ วิถีชีวิตแห่งความสุข โดยโจทย์วิจัยเริ่มมาจากปัญหาหมอกควันที่เกิดจากการเผาตอซังข้าวโพด โดยจะเน้นการสร้างทางเลือกในการจัดการชีวมวลที่เหลือจากการทำการเกษตร วิธีการทำงานของคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยทีมวิจัยและตัวแทนจากชุมชน ไม่ได้เป็นการไปบอกว่าเขาควรทำอะไร แต่จะให้ชาวบ้านสะท้อนว่าเขาอยากทำอะไร และที่ผ่านมาเคยทำอะไรบ้างแล้ว วิธีการใดบ้างสำเร็จและไม่สำเร็จ จากนั้นจึงนำวิธีที่สำเร็จนั้นมาพัฒนาต่อยอดให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพต่อไป เช่น การทำถ่านอัดแท่งเพื่อจำหน่าย การนำซังข้าวโพดเพื่อหมักขาย แทนการเผาทิ้ง เป็นต้น ขณะนี้ความคืบหน้าของงานวิจัยอยู่ในขั้นรวมกลุ่มและปรึกษาหารือร่วมกับชาวบ้านเพื่อหาแนวทางที่ดี พร้อมวางตัวชี้วัดความสำเร็จของงานวิจัยไว้แล้วจากการวิเคราะห์จุด Hot spot ว่าจะลดลงหรือไม่เพียงไร นอกจากนี้ ยังมีแผนต่อยอดงานวิจัยในเรื่องการพัฒนาถังอัดซังข้าวโพดชีวมวลที่มีคุณสมบัติให้ความร้อนเหมาะสมแก่การเป็นเชื้อเพลิงที่ดีต่อไปด้วย”

คณะพยาบาลศาสตร์ ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนด้านการป้องกันโรคเบาหวานด้วยอาหารตามวิถีล้านนา ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” โดยมีคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย และขับเคลื่อนโครงการวิจัยโดย ผศ.ดร.ชนิดา ประดิษฐ์สถาพร อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ งานวิจัยเป็นการศึกษาในพื้นที่ ต.แม่ใส อ.เมือง จ.พะเยา มีโจทย์วิจัยที่มาจากปัญหาสุขภาพของคนในจังหวัดที่จำนวนของประชากรผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงจำนวนมาก เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคของคนที่นี่ชอบรับประทานอาหารหวานและเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมความดันโลหิตสูงเป็นปริมาณมาก จากข้อมูลสาธารณสุขในพื้นที่พบว่า มีผู้ป่วยเป็นโรคเบาหวานและความดันตั้งแต่อายุ 30 ปีด้วยซ้ำ ซึ่งจากการศึกษาถึงความกีดกันอยู่ดีของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาว พบว่าเหตุผลสำคัญ คือ การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และเสริมสร้างพร้อมช่วยลดอาการเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวานและความดัน ทำให้ได้เมนูอาหารต้นตำรับที่เหมาะสมต่อการบริโภคของคนในพื้นที่ เมนูแนะนำ อาทิ ข้าวแคบ ข้าวกำหรือข้าวเหนียวดำแบบล้านนา ข้าวพอง(ไม่ใส่ไข่) แกงแค แกงไม้ใส่กะทิ ชูดผักน้ำพริกตา

แดง เป็นต้น โดยปัจจุบันงานวิจัยดังกล่าวอยู่ในขั้นการตรวจสอบปริมาณคุณค่าสารอาหารต่างๆ พร้อมกันนี้ มีแผนต่อยอดที่จะพัฒนางานวิจัยในประเด็นจากการบริโภคอาหารที่คนในพื้นที่มักติดในรสชาติ ซึ่งส่วนประกอบเพิ่มรสชาติ เช่น ผงชูรส ผงปรุงรส กะปิ น้ำปลา เกลือ ล้วนมีผลเสียต่อความดันโลหิตสูง โดยจะพัฒนา ‘ผงนัว’ ที่ทำจากผักสมุนไพรเพื่อเป็นเครื่องปรุงรส พร้อมเตรียมทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปขายเพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชนอีกทางหนึ่ง”

3) การลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยของคณะนิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ ได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิชาวไทลื้อในจังหวัดพะเยา” โดยมีคณบดีคณะนิติศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย และขับเคลื่อนงานวิจัยโดยอาจารย์วิฑูรย์ ตฤณคำ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ในการลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าของโครงการดังกล่าว ได้ลงพื้นที่ ณ วัดท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา ซึ่งที่มาของโจทย์วิจัยเริ่มมาจากโครงการศึกษากฎหมายเชิงคลินิกของนักศึกษาที่ลงสำรวจในพื้นที่เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิ ทำให้ได้รับข้อมูลของกลุ่มคนที่ถูกละเมิดสิทธิ และในส่วนของคนไทลื้อยังพบว่า มีหลายกลุ่มทั้งกลุ่มที่ได้รับสัญชาติไทยแล้วและยังไม่ได้รับ ถ้าเป็นเด็กจะมีปัญหาเรื่องกองทุนการศึกษา รวมทั้งในระดับปริญญาตรีจะเรียนสาขาเฉพาะทางไม่ได้ ขณะที่คนสูงอายุจะไม่ได้สิทธิเบี้ยยังชีพ เป็นต้น ปัญหาการไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยดังกล่าว ทำให้ทีมวิจัยเกิดความคิดว่าจะช่วยให้พวกเขาเหล่านั้นได้รับสถานะบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิบริการทางสาธารณสุข เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และสิทธิขั้นพื้นฐานอื่นๆ ทั้งนี้ จากการสำรวจพบว่า มีกลุ่มไทลื้อที่ยังไม่ได้รับสิทธิในพื้นที่พะเยามากกว่า 1,000 คน และเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิชาวไทลื้ออย่างยั่งยืน ทีมวิจัยมีโครงการจะต่อยอดงานวิจัยในเรื่องการศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวสร้างปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้คนไทลื้อในพื้นที่ไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมายต่อไป

3. สรุปสาระสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1) ด้านการจัดประชุมวิชาการ

- ✚ รูปแบบการจัดงานและภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมงานมีความหลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้
- ✚ มีวิทยากรระดับประเทศให้ความรู้และได้รับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งประเด็นนำเสนอของวิทยากร เช่น กระบวนการปรับระบบงานวิชาการรับใช้สังคม โดย ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง) และการนำเสนอข้อมูลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยพะเยาโดย ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
- ✚ เห็นความร่วมมือและการสนับสนุนของทีมจัดประชุม ตั้งแต่ผู้บริหาร อาจารย์ และชุมชน
- ✚ การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่และงานวิชาการเพื่อรับใช้สังคมเป็นที่สนใจของนักวิชาการรุ่นกลาง ซึ่งพบว่าในห้องประชุมผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีอายุไม่มากนัก
- ✚ เป็นงานที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงศักยภาพของพื้นที่ผ่านงานวิจัย

2) การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยพะเยา

- ปรัชญาและปณิธานของมหาวิทยาลัย “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” มีความชัดเจนในการเป็นที่พึ่งของจังหวัดพะเยา ซึ่งที่ผ่านมามหาวิทยาลัยสามารถเป็นที่พึ่งพาให้กับชุมชน ได้จริง โดยเห็นได้จากงานวิจัยการคุ้มครองสิทธิไทยลื้อจังหวัดพะเยา ที่สามารถตอบโจทย์และช่วยเหลือชาวบ้านได้ อย่างไรก็ตามการมุ่งเป้าหมายมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย อาจทำให้งานวิจัยเชิงพื้นที่แผ่วลง ดังนั้นควรต้องสร้างเอกลักษณ์ให้แก่งานเชิงพื้นที่ รวมทั้งนักวิจัยต้องสามารถนำผลงานไปใช้ตีพิมพ์ได้ด้วย
- ผู้บริหารที่มีความเข้าใจและให้การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นอย่างดี ทำให้งานสามารถขยายผลออกได้มาก
- ผู้ประสานงาน (ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา) มีความตั้งใจและเต็มใจกับการสนับสนุนงานวิจัย ซึ่งเป็นการสร้างพลังในการทำงาน และสามารถต่อยอดงานต่อไปได้
- เห็นความตั้งใจของอาจารย์/คณะที่ทำวิจัย โดยเฉพาะคณะนิติศาสตร์ซึ่งได้ลงพื้นที่ดูงานวิจัย และการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการให้ความรู้กับชุมชน เป็นการบูรณาการการเรียน การสอน การบริการวิชาการ และการวิจัยเข้าด้วยกัน
- เห็นตัวแบบ/ต้นแบบของการที่นักวิชาการ/อาจารย์ทำงานในพื้นที่ โดยเฉพาะคณะที่ทำไดยาก เช่น วิทยาศาสตร์ และประทับใจคณะนิติศาสตร์ที่สามารถทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ได้ ซึ่งผลงานวิจัยสามารถตีพิมพ์เป็นงานวิชาการได้
- เห็นความตั้งใจ/ทุ่มเทของนักวิจัย และการได้รับความสุขจากการช่วยเหลือชุมชน
- การทำงานของคณะนิติศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นการทำงานเอกสาร แต่กรณีของมหาวิทยาลัยพะเยา ทำให้เห็นว่าการตั้งศูนย์บริการทางวิชาการ หรือการลงพื้นที่ให้บริการ เป็นอีกช่องทางที่ทำให้เห็นโจทย์วิจัยที่จะสามารถนำมาทำต่อได้

3) สิ่งที่จะนำกลับไปปฏิบัติ

- การจัดประชุมวิชาการ
 - รายละเอียดและรูปแบบการจัดการประชุมวิชาการระดับประเทศ
- การสนับสนุน/บริหารงานวิจัย
 - รูปแบบการจัดระบบการบริหารงานวิจัย และแนวทางการทำงานกับผู้บริหาร (สื่อสารกันมากขึ้น)
 - กระบวนการติดตามนักวิจัยในการทำวิจัยเชิงพื้นที่ การมีทีมโค้ช การทำให้นักวิจัยได้ลงพื้นที่บ่อยครั้ง และสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ
 - การสร้างคนในองค์กรเพื่อเรียนรู้และเปิดกระบวนการทัศน์ ระบบ/กระบวนการงานวิจัยเชิงพื้นที่ และเพิ่มมุมมองการวิจัยให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น
 - การบูรณาการการบริการวิชาการ การเรียนการสอน และวิจัยในการทำงานในพื้นที่ เช่น กรณีคณะนิติศาสตร์
 - การผลักดันงานวิจัยให้เข้าถึงบริบทในพื้นที่มากขึ้น การสร้างนักวิจัยเชิงพื้นที่รุ่นใหม่เพิ่มขึ้น และสร้างคนกลางในการเชื่อมต่อพื้นที่

- ผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การตีพิมพ์ให้มากขึ้น
- การประกวดงานวิจัยเพื่อให้กำลังใจกับนักวิจัย (มอ.)
- นำประสบการณ์ไปแลกเปลี่ยนกับโครงการในพื้นที่ของตนเอง และจะพาอาจารย์ในบางคณะที่ยังไม่ค่อยเข้าใจการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่มาศึกษาดูงาน เช่น คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยพลังงานฯ
- การเกาะติดปัญหา และมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ตัวอย่างกรณีการลงพื้นที่ดูงานอำเภอเชียงม่วน จะต้องสร้างปัญญาในพื้นที่ที่เป็นตัวแทนชุมชนในการกลั่นกรองข้อมูล ให้รู้กฎหมายพื้นฐานในการแก้ปัญหาและช่องทางในการแก้ปัญหาเบื้องต้น

4) ข้อแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ข้อเสนอแนะ

- + งานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นการวิจัยที่ได้โจทย์วิจัยจากพื้นที่ ตามความต้องการ และสอดคล้องกับปัญหาและมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาจากพื้นที่ เป็นการสร้างความรู้ให้แก่พื้นที่ และเป็นที่ยึดในการพัฒนาของพื้นที่ นอกจากนี้ยังแลกเปลี่ยนถึงการทำให้พื้นที่ไม่มีวันสิ้นสุด และสามารถต่อยอดงานได้ รวมทั้งมีความแตกต่างของประเด็นวิจัยตามบริบทพื้นที่
- + ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ทำให้เจอมิตรแท้และปลื้มปิติในการทำวิจัย การสร้างความสัมพันธ์และเอื้ออาทรของคนทำวิจัย การให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสในการทำให้มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งให้กับพื้นที่ได้
- + จุดแข็งของมหาวิทยาลัยพะเยา คือ 1) มีขนาดเล็ก สามารถควบคุมการทำวิจัยของคณะได้ 2) นโยบายที่ชัดเจน และมีโครงการหนึ่งคณะหนึ่งโมเดล เป็นตัวตั้งต้น มีการวิเคราะห์ศักยภาพการสนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้ของตนเอง และกรอบคิดเรื่องการทำวิจัยเชิงพื้นที่ซึ่งไม่แตกต่างจากกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ ของ ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง รวมทั้งการพัฒนาหน่วยจัดการในมหาวิทยาลัยให้สามารถเป็นหน่วยจัดการงานวิจัยได้
- + ข้อควรระวัง คือ การทำให้มหาวิทยาลัยพะเยาเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาจารย์ที่ไม่เน้นตีพิมพ์ ดังนั้นต้องสร้างงาน ABC ให้เป็นเอกลักษณ์ ต้องติดตาม/กระแส และมีคนทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ชัดเจน ทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่
- + จุดที่ควรพัฒนาต่อ คือ การทำให้เกิดประโยชน์ (win) ทุกฝ่าย คือ มหาวิทยาลัย คณะ นักวิจัย และชุมชน ซึ่งจากงานพะเยาวิจัยพบว่าเกิดประโยชน์ที่ชัดเจน 2 ส่วน คือ มหาวิทยาลัยและคณะเท่านั้น อีก 2 ส่วน คือ นักวิจัยและชุมชนยังนำเสนอไม่ชัดเจน และควรพัฒนาให้เกิดประโยชน์ครอบคลุมทั้ง 4 ส่วนด้วย
- + ปัจจัยที่ทำงานได้ดีคือ 1) ผู้บริหารที่ชัดเจน 2) มีหน่วยร่วมทุน ในส่วนนักจัดการ/ปฏิบัติ คือ 1) ผู้ประสานงานเชิงพื้นที่ โดยมีตำแหน่งในโครงสร้าง (คุณลักษณะ คือ มีอิทธิพลกว้างขวางในพื้นที่ เพื่อคัดกรองหน่วยงานภาคีเข้าร่วมทำ) 2) นักจัดการในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ผู้จัดการควรจะมีตำแหน่งบริหารในมหาวิทยาลัย และ 3) ผู้ประสานงานของหน่วยร่วมทุน (สกว.-คุณเบญจมาศ ซึ่งจะช่วยให้ สกว.เข้าใจบริบทของ มหาวิทยาลัยมากขึ้น)

- + การสนับสนุนการขอตำแหน่งทางวิชาการเพื่อรับใช้สังคม จะเป็นแรงผลักดันการสร้างนักวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น และควรขยายกลุ่มนักวิชาการที่ไม่เน้นตีพิมพ์ให้มาทำงานวิจัยเชิงพื้นที่มากขึ้น
- + ควรสร้างการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ให้มีความทันสมัยมากขึ้น
- + โดยภาพรวมของการทำงานเชิงพื้นที่ ควรหาจุดที่จะสร้างจุดสนใจของอาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัย โดยใช้บริบทของมหาวิทยาลัยและคณะ สร้างจินตนาการในเกิดคุณค่ากับตนเองและชุมชน โดยมีเวทีตั้งโจทย์ให้ได้โจทย์ดี/คม และเชื่อมความรู้ใหม่ ตามศาสตร์ของอาจารย์ที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

เอกสารแนบ 1 รูปกิจกรรมตลอดทั้งโครงการ ฯ

รูปที่ 1 กล่าวเปิดการประชุม ฯ โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ
คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ นายกสภามหาวิทยาลัยพะเยา

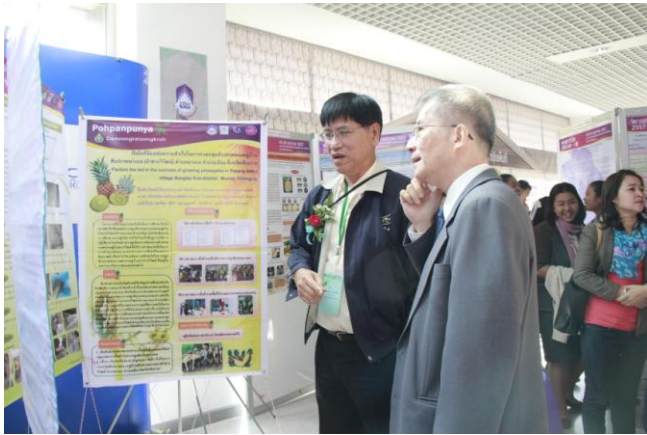

รูปที่ 2 ปาฐกถาพิเศษ โดยศาสตราจารย์นายแพทย์
วิจารณ์ พานิช

รูปที่ 3 เสวนาเรื่อง “ภาพรวมทิศทางการปรับบทบาทและระบบของมหาวิทยาลัยเพื่อรับใช้สังคม
ในประเทศไทย”

รูปภาพกิจกรรมตลอดทั้งโครงการ ฯ (ต่อ)

รูปที่ 4 นิทรรศการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

รูปที่ 5 นิทรรศการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

รูปที่ 6 นิทรรศการงานวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

รูปภาพกิจกรรมตลอดทั้งโครงการ ฯ (ต่อ)

รูปที่ 7 การลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัยของคณะนิติศาสตร์
ณ วัดท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา

รูปที่ 8 การลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัยของคณะนิติศาสตร์
ณ วัดท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา

รูปภาพกิจกรรมตลอดทั้งโครงการ ฯ (ต่อ)

รูปที่ 9 การลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัยของคณะนิติศาสตร์
ณ วัดท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา

รูปที่ 10 การลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัยของคณะนิติศาสตร์
ณ วัดท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา